

Jogi alapismeretek

2017. nov. 16.

I. Jogrendszer

II. Jogágak

I. Jogrendszer

Jogrendszer

- egy adott állam érvényes jogi normáinak és ahhoz kapcsolódó egyéb jogi előírásainak a rendezett összessége
- valamely állam hatályos jogszabályainak a rendezett összessége

- jogrendszer és jogrend
- jogrend: a jogi rendezettség állapotát, annak ténylegességét fejezi ki
- a hatályos jogi normák összessége rendszer jellegű

- Rendszerjelleg
 - ✓ belső ellentmondás-mentesség és koherencia
 - ✓ strukturáltság

- lex superior derogat inferiori
- lex posterior derogat priori
- lex specialis derogat generali
- jogi dogmatika!!

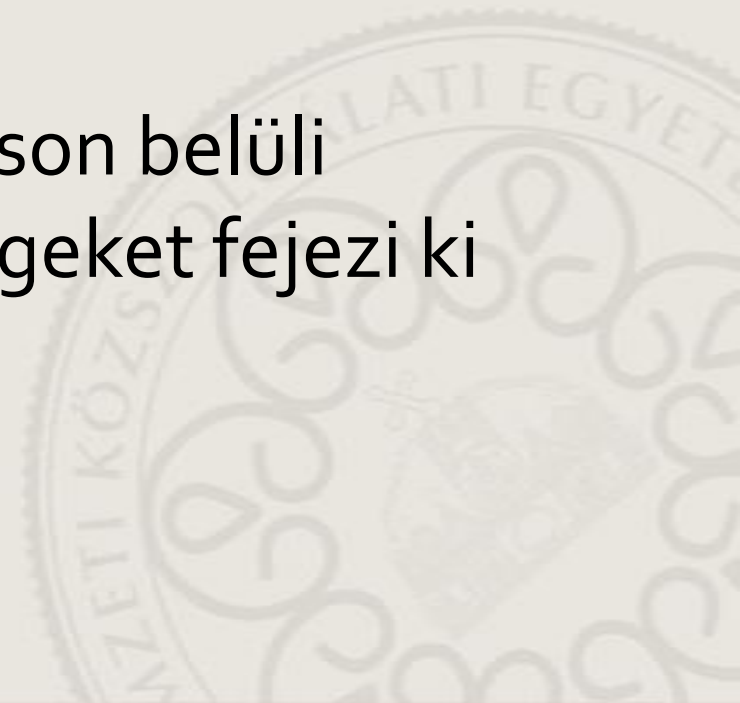

- a jog mikrostruktúrája: a jogi norma és a jogszabály
- a jog makrostruktúrája: többdimenziós
 - ✓ vertikális
 - ✓ horizontális
 - ✓ történeti
 - ✓ funkcionális

- jogtípus: az egy társadalmi formációhoz tartozó jogrendszereket fogja át
 - ✓ ázsiai, antik, feudális és modern jogtípusok

- jogcsalád: az azonos jogtípuson belüli hasonlóságokat és különbségeket fejezi ki

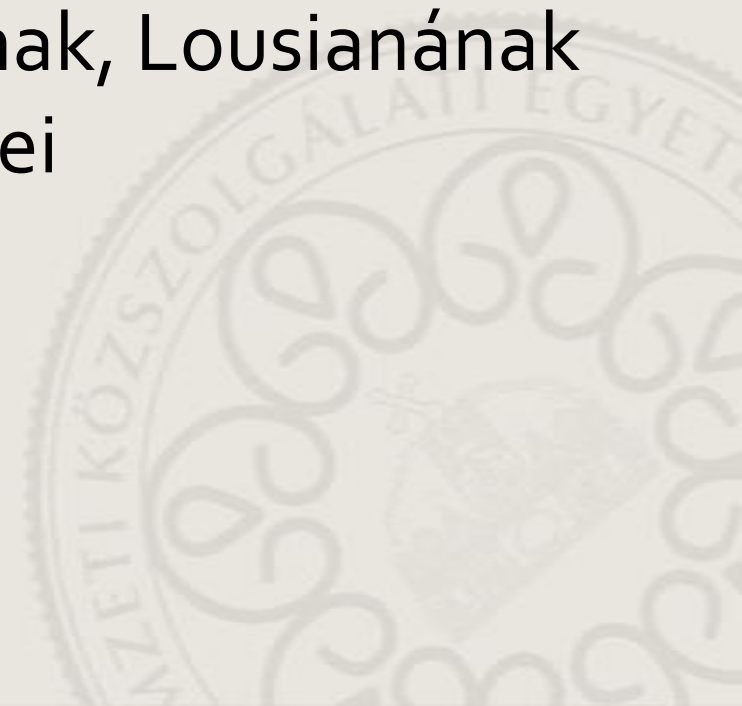

- modern jogtípuson belül 4 jogcsaládot (René David)
- kontinentális (római-germán)
- angolszász (common law)
- szocialista
- vallási és hagyományos

Kontinentális

- az európai kontinens és Latin-Amerika államainak, valamint Izlandnak, Louisianaának és Quebecnek a jogrendszerei
- római jog

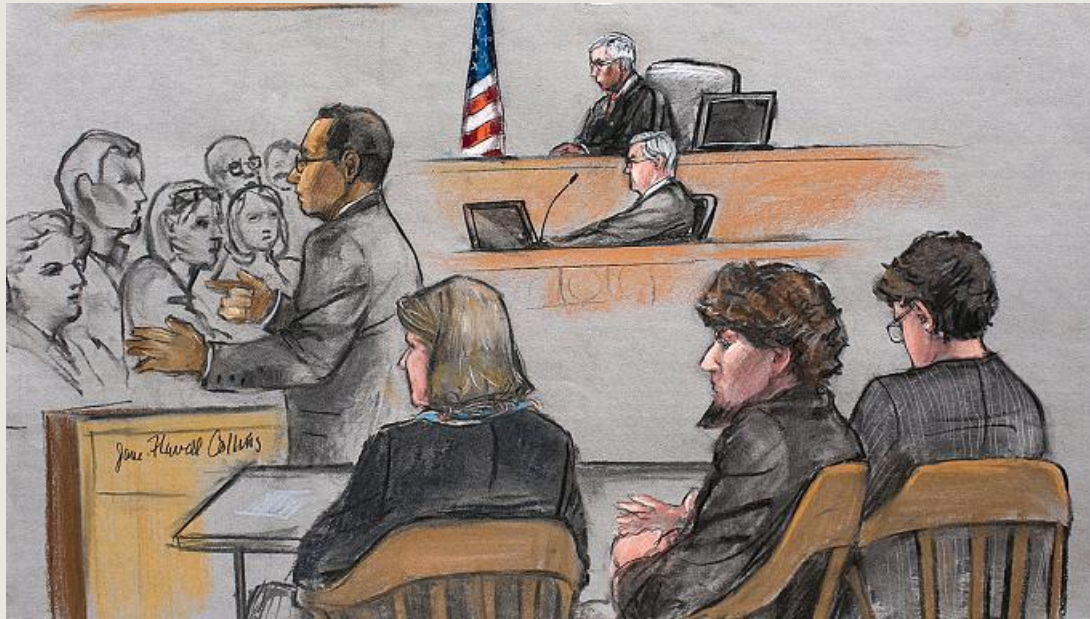
Jellegzetességei:

- írott jog, azon belül is a törvény az alapvető
- a jogi normák előre tételezettek
- a jogi normák megfogalmazása absztrakt módon
- a jogalkotás és a jogalkalmazás elválik egymástól, a jogalkalmazói jogképződés tilalmazott vagy csak kivételesen megengedett
- a joganyag racionálisan rendezett rendszert alkot
- a jogrendszer jogágakra tagozódás
- a jog viszonylag zárt rendszer, megváltoztatása elvileg csak jogalkotás útján
- a jogászok fő feladata: a jogi normák értelmezése és a szubszumpció

- A kontinentális jogrendszeren belüli jogkörök:
 - ✓ romanista
 - ✓ germanista
 - ✓ északi

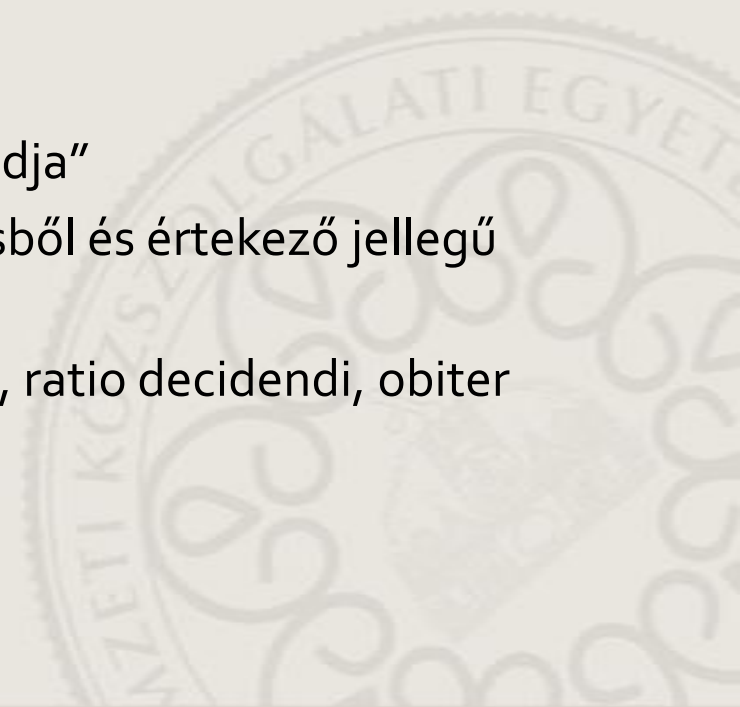
Angolszász jogrendszer

- Anglia, Észak-Amerika, Ausztrália és Új-Zéland

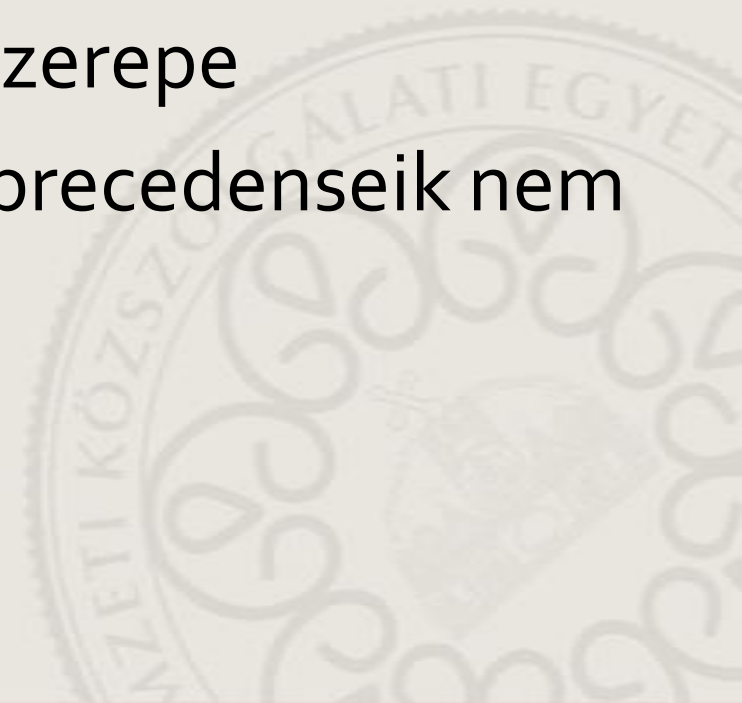
Jellegzetességei

- precedensjog
- szabályai kevésbé elvontak
- processzuális szemlélet
- fejlődésének kontinuitása elvileg töretlen
- common law, equity és statute law
- „a törvény a jognak nem rendes kifejezési módja”
- bírói ítélet: az egyedi ügyre vonatkozó döntésből és értekező jellegű magyarázatából
- megkülönböztetések (distinctions) módszere, ratio decidendi, obiter dictum
- nyílt rendszer
- esküdtszék
- Rule of law

USA jogának sajátosságai:

- minden tagállamnak saját jogrendszere van
- Alkotmány!
- jelentős a Legfelső Bíróság szerepe
- a legfelső bíróságokat saját precedenseik nem kötik

Szocialista jogcsalád

- az európai államszocialista országok (és Kuba) joga

Jellemzői:

- jog erősen hangsúlyozott politikai jellege
- a törvény elsődlegességének és a jogforrási hierarchiának a formális megőrzése
- a jogforrási rendszer nagyfokú differenciáltsága
- jogok érvényesítésére szolgáló garanciák hiánya
- bírósági hatáskörök korlátozása
- bizonyos történelmi szakaszokban önkényes jogalkalmazás

Vallási és hagyományos jogrendszerek

- nagyfokú heterogenitás

II. Jogágak

Jogág

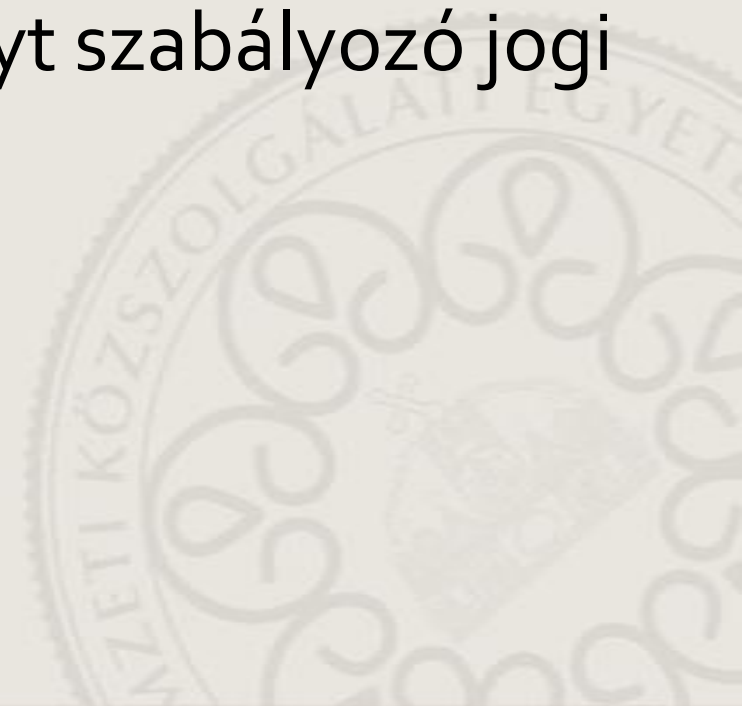
- a modern kontinentális jogrendszerekre jellemző
- a jog közvetlenül az emberi magatartásokat szabályozza, csak közvetve a társadalmi viszonyokat
- jogi normák tartalma és formája!!

A jogág

- a jogrendszeren belül viszonylagosan elkülönült rész,
- a jogi normák hasonló tartalommal és formával jellemezhető,
- azonos vagy hasonló jellegű magatartásokat azonos módszerrel szabályozó összefüggő csoportja
- sajátos jogdogmatikai megoldásai vannak, sajátos módszerei érvényesülnek azért, hogy a jogalanyok jogilag szabályozott tevékenységének egynemű csoportját rendezze a társadalmi viszonyok védelme érdekében

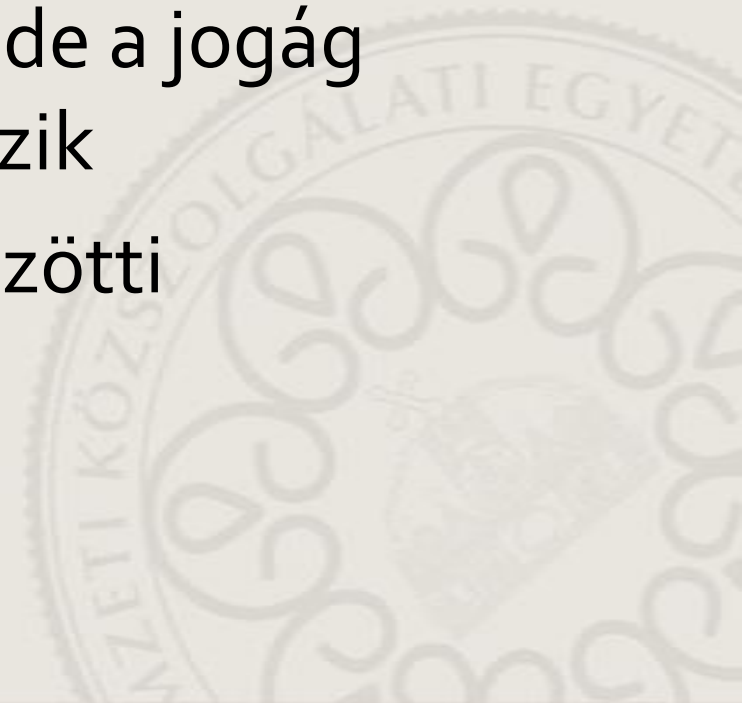
Jogintézmények

- közvetlenül a társadalmi viszonyokhoz kapcsolódik
- az azonos társadalmi viszonyt szabályozó jogi normák együttese
- többszintű

Jogterület

- jogi normák összessége, amelyik egy jogintézménynél szélesebb, de a jogág kritériumaival nem rendelkezik
- jogágon belüli és jogágak közötti

- A szorosabban összetartozó jogágak csoportokat alkotnak:
 - ✓ közjog
 - ✓ magánjog
 - ✓ vegyes szakjogágak

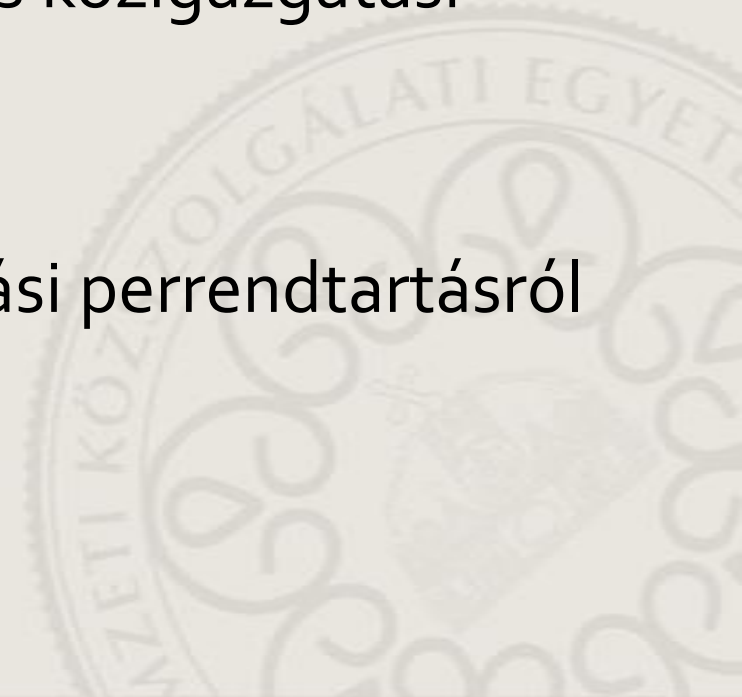
Alkotmányjog

- az államhatalom gyakorlásának jogi alaprendjére vonatkozó jogszabályokat foglalja egységbe

Közigazgatási jog

- a közigazgatási szervek sajátos, rájuk jellemző tevékenységéhez, az ún. végrehajtó-rendelkező-szervező tevékenységhez kapcsolódnak

- 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól
- 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról
- 2017. évi I. törvény a közigazgatási perrendtartásról

Pénzügyi jog

- az állami szervek sajátos pénzügyi közhatalmi tevékenységét és a természetes vagy jogi személy ügyfeleknek ahhoz kapcsolódó magatartását szabályozza
- adójog, vámjog, az illetékek rendszere, a helyi önkormányzatok által kivetett adók, magyar államháztartás stb.

- 1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról
- 2003. évi XCII. törvény az adózás rendjéről
- 2016. évi LXVIII. törvény a jövedéki adóról
- 2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről

Általános Rész

I.-XII. Fejezet

Különös Rész

XIII.-XLV. Fejezet

Záró Rész

2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról

Első Rész: Általános rendelkezések

Második Rész: A bíróság, az ügyészség és a nyomozó hatóság

Harmadik Rész: A büntetőeljárásban részt vevő személyek fogalma

Negyedik Rész: Az eljárási cselekményekre vonatkozó általános rendelkezések

Ötödik Rész: A bizonyítás

Hatodik Rész: Leplezett eszközök

Hetedik Rész: Adatszerző tevékenység

.

.

2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

Első Rész: Általános szabályok

Második Rész: A büntetések végrehajtása

Harmadik Rész: Az intézkedések végrehajtása

Negyedik Rész: Egyes kényszerintézkedések végrehajtása

Ötödik Rész: A szabálysértési eljárás végrehajtása

Hatodik Rész: Záró rendelkezések

Polgári jog

- személyiségi jog
- dologi jog
- kötelmi jog
 - ✓ általános és különös rész
- a társasági jog
- szellemi alkotások joga
- öröklési jog

Ptk.

Első Könyv: Bevezető rendelkezések

Második Könyv: Az ember mint jogalany

Harmadik Könyv: A jogi személy

Negyedik Könyv: Családjog

Ötödik Könyv: Dologi jog

Hatodik Könyv: Kötelmi jog

Hetedik Könyv: Öröklési jog

Nyolcadik Könyv: Értelmező rendelkezések

2016. évi CXXX. törvény a Polgári perrendtartásról

Első Rész: Alapvetések

Második Rész: Általános rendelkezések

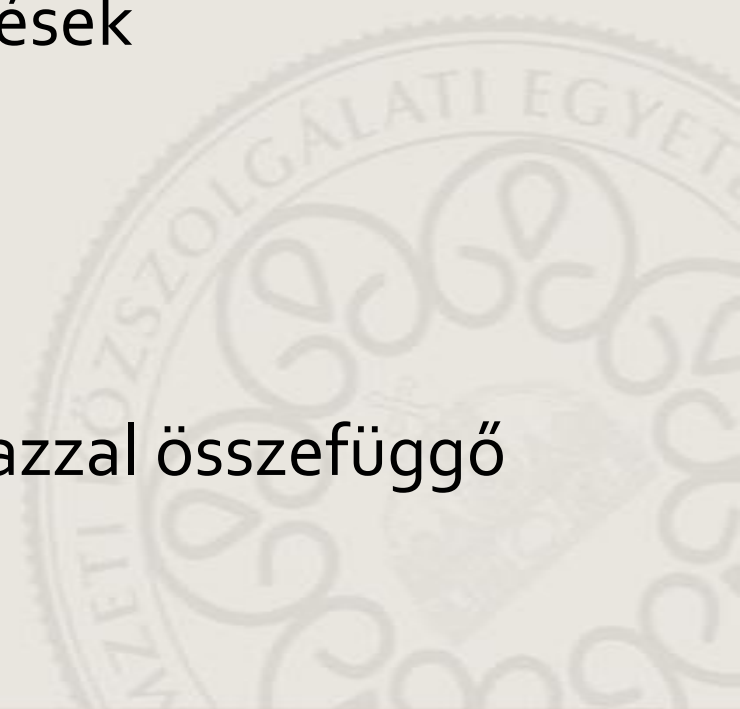
Harmadik Rész: Elsőfokú eljárás

Negyedik Rész: Bizonyítás

Ötödik Rész: Határozatok

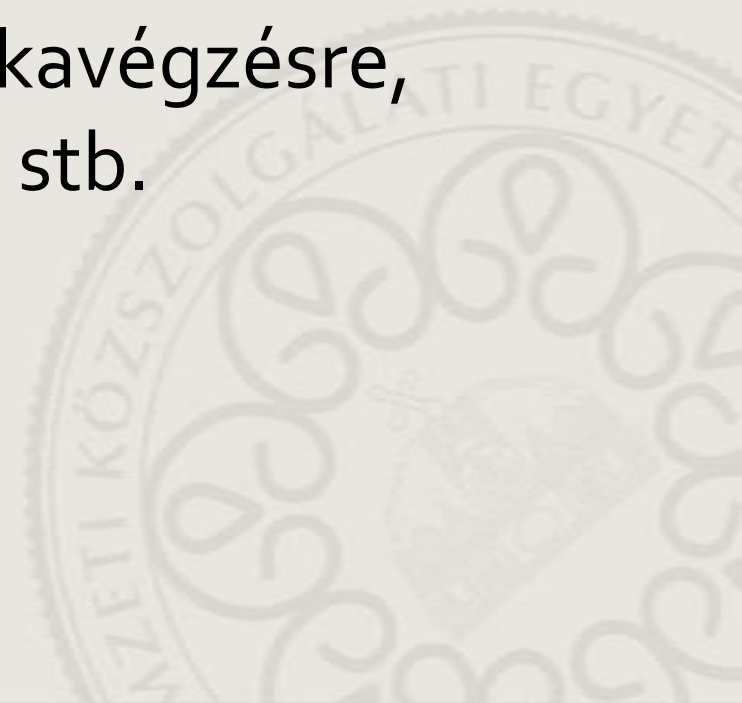
Hatodik Rész: Perorvoslatok és az azzal összefüggő eljárások

...

Munkajog

- egyéni és kollektív munkajog
- közsféra munkajoga
- alkalmazásban történő munkavégzésre, annak feltételeire, díjazásra, stb.

2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről

Első Rész: Általános rendelkezések

Második Rész: A munkaviszony alanyai

Harmadik Rész: Munkaügyi kapcsolatok

Negyedik Rész: Munkaügyi vita

Ötödik Rész: Záró rendelkezések

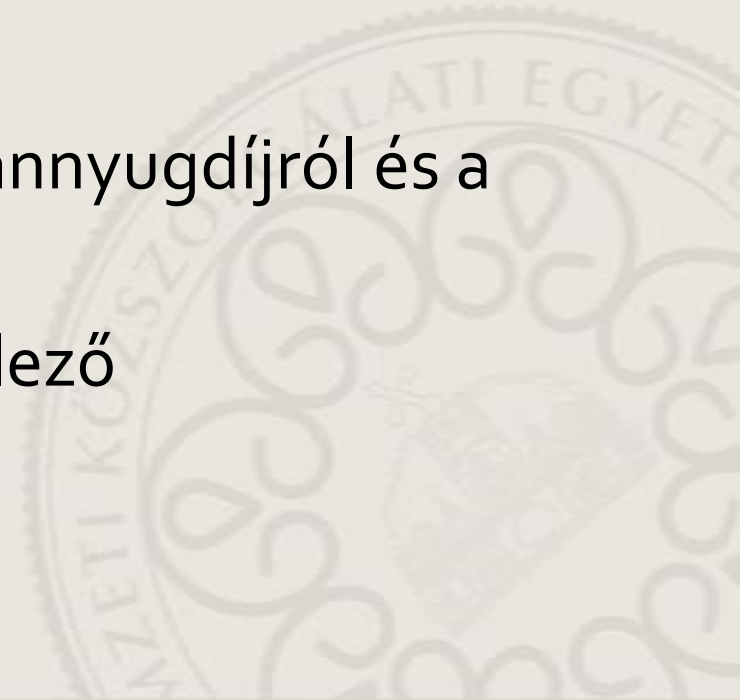
- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 2011. évi CXCV. törvény a közszolgálati tisztviselőkről

Szociális jog

- egyik része a társadalombiztosítási jog
- társadalombiztosítás rendszere és ellátásai
- szociális ellátások, a családtámogatás és a rehabilitációs ellátások

- 1997. évi LXXX. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről
- 1997. évi LXXXI. törvény a társadalombiztosítási nyugellátásról
- 1997. évi LXXXII. törvény a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról
- 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól

Nemzetközi magánjog

- belső jog
- kollíziós normák
- 1979. évi 13. törvényerejű rendelet a nemzetközi magánjogról
- 2017. évi XXVIII. törvény a nemzetközi magánjogról

